Φαινόμενο είμαι εγώ

Άκουσα λίγο στο πόδι τη συζήτηση γύρω από το βιβλίο για το «φαινόμενο Κασσελάκη». Ως εκδήλωση μπορεί να δίνει την αίσθηση ότι στάθηκε κριτικά απέναντι στο «πρόσωπο» και το «προσωπείο». Νομίζω όμως ότι τα φαινόμενα απατούν και το μόνο που έχει κάποιο ενδιαφέρον είναι να μην αφήνουμε τέτοιες συζητήσεις να διασπείρουν συγχύσεις και αυταπάτες. Οπότε θα διαλύσω δυο-τρεις, όσες προλαβαίνω, πριν συνεχίσω με πιο σοβαρά πράγματα.

Πρώτον, όχι, ο Κασσελάκης δεν αποτελεί παράξενο φαινόμενο κανενός είδους. Το φαινόμενο των εθνοσωτήρων είναι τουλάχιστον τόσο παλαιό όσο και ο ομώνυμος ύμνος του Βασίλη Καρρά, αν και

εμείς οι οπαδοί του «πουμαρό» θα μπορούσαμε να παραπέμψουμε και στη *18η Μπρυμαίρ* του Κάρολου, για αυτό που έχει μαλλιάσει η γλώσσα μας να καταγγέλλουμε ως αριστερό βοναπαρτισμό, που αναπτύχθηκε αρχικά στον Σύριζα πριν ξεχειλίσει και τριγύρω, αν και οι καταβολές του είναι στο σταλινικό ποπ φαινόμενο.

Δεύτερον, όχι, δεν υπάρχει σήμερα για πρώτη φορά μια γενιά που πρώτα ήρθε σε επαφή με την εικόνα και ύστερα με τον λόγο, επειδή μπορεί να πήρε στα χέρια της κινητό αντί για βιβλιαράκι με εικονίτσες. Η ζωή ξεκινάει στην κοιλιά της μάνας μας. Εκεί ο κόσμος είναι ένα συγκεχυμένο πράγμα, όπου όμως η βοή του κόσμου, συμπεριλαμβανομένου του λόγου, έχει πρόσβαση. Τα σημερινά παιδιά γεννήθηκαν στον ίδιο κόσμο με εμάς. Άνοιξαν τα μάτια και είδαν τον κόσμο μέσα στο δικό τους κλάμα, βυθισμένα ταυτόχρονα στη γλώσσα και την ανάγκη της. Και πάντοτε ο γραπτός λόγος ερχόταν αργότερα, σε άλλη ηλικία, μέρος του γενικότερου «βίαιου εκκοινωνισμού», όπως θα έλεγε και ο καραφλός φιλόσοφος. Οι ιεραρχήσεις αυτές υποτίμησης του λόγου έναντι της εικόνας είναι εκ του πονηρού και δικαιολογούν άκοπα την αμορφωσιά στην οποία το σύστημα βυθίζει τις λαϊκές μάζες. Η οποία ωστόσο, είναι μικρότερη σε σχέση με άλλες εποχές.

Τρίτον, όχι δεν είναι δυνατή καμία αδιαμεσολάβητη σχέση. Σχέση σημαίνει επικοινωνία και επικοινωνία σημαίνει διαμεσολάβηση, με τον λόγο, με το σώμα, με την κωδικοποίηση, με το επικοινωνιακό παράσιτο, με την αποκωδικοποίηση, με τα κανάλια ανατροφοδότησης κλπ. Ακόμη και τη μεγαλειώδη στιγμή του έρωτα, απάνω στο «ωκεάνιο συναίσθημα», που έλεγε ο παππούς με το ντιβάνι, σε κάτι πολύ παλιά βιβλία, όταν όλα τα όρια, ακόμη και εκείνο του χρόνου, υποχωρούν, παραμένουμε δύο, σε μια σχέση διαμεσολαβημένη. Πρέπει να είναι κανείς εντελώς κρετίνος για να νομίζει μετά ότι μια τέτοια οντολογική συνθήκη ξεπερνιέται ως διά μαγείας μέσα στην «κομματίλα»
.

Τι μένει; Μένει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη της συζήτησης αυτής κάποιο κοινό σκοπό εξυπηρετούν και γι’ αυτό συναντήθηκαν σε ένα τυφλό σημείο. Ποιο είναι το τυφλό σημείο της συζήτησης; Το τυφλό σημείο της συζήτησης είναι ότι τα εμπλεκόμενα μέρη πετάνε το μπαλάκι στην εξέδρα παρουσιάζοντας τη σαπίλα ενός χώρου ως κοινωνικό φαινόμενο που υπερβαίνει τους δρώντες, και με αυτό τον τρόπο τους αθωώνουν.

Υπάρχουν όμως ευθύνες και είναι συγκεκριμένες. Η πασοκοποίηση του Σύριζα οφείλεται σε έναν οπορτουνισμό της ηγεσίας που προηγείται του ’15. Κάποιοι πήραν την απόφαση να κάνουν τον ηγέτη Θεό, θεωρώντας ότι ο σκοπός αγιάζει τα μέσα. Μετά την εφαρμογή μνημονιακών πολιτικών την περίοδο ’15-’19, ο Σύριζα αποξενώνεται από τη λαϊκή του βάση. Κάποιοι πήραν την απόφαση να εφαρμόσουν αυτές τις πολιτικές. Έχουν ευθύνη. Η παρακμή αυτού του χώρου στη συνέχεια υπήρξε καθημερινή. Αν αρχίσει η κατηφόρα δεν έχει τέλος. Η εκλογική συντριβή αφαίρεσε και τον τελευταίο συνδετικό ιστό του εναπομείναντος ετερόκλητου στελεχικού δυναμικού. Έτσι, έχοντας αποτύχει σε κάθε σκοπό, ακόμη και τον σκοπό της διατήρησης της εξουσίας με κάθε μέσο, αυτό που απέμεινε στον Σύριζα ήταν τα μέσα, δηλαδή ο οπορτουνισμός και ο βοναπαρτισμός. Οπότε κάποιοι αποφάσισαν να ψηφίζεται ο πρόεδρος με ένα δίευρω...

Πρώτοι αυτοί που ψήφισαν το δίευρω έβγαλαν τα μάτια τους. Πρώτοι αυτοί έπεσαν στην αυταπάτη του αδιαμεσολάβητου. Σαν να μην ζούμε σε μια κοινωνία της αλλοτρίωσης, σαν να μην υπάρχουν ιδεολογικοί μηχανισμοί που πιπιλάνε μέρα-νύχτα το μυαλό του πόπολου. Απεμπόλησαν έτσι και το πιο παλαιό και πολύτιμο χαρακτηριστικό της αριστεράς, αλλά ακόμη και της αναρχίας, αυτό που ανάγεται στον Διαφωτισμό, ότι φέρνει από έξω τη συνείδηση, ότι καλείται να παίξει παιδαγωγικό ρόλο, ότι έχει συνείδηση της ανισοτιμίας από την οποία παλεύουμε να παράγουμε ισότητα.

Πολύ απλά, ο Σύριζα έγινε κόμμα αστικό. Κόμμα αστικό είναι αυτό που οι δομές του αναπαράγουν τις κοινωνικές δομές και τα «αυτονόητα», αδιαμεσολάβητα, δηλαδή χωρίς αναστοχασμό.

Βγήκε ο Κασσελάκης. Αλήθεια όμως, θα μπορούσε να έχει βγει και κάποιος χειρότερος.

Στον καπιταλισμό ζούμε. Άμα το ξεχνάς, γίνεσαι «φαινόμενο».